Сөя гомерне, сөя халыкны, сак халыкның дөньясын!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИҖТИМАГЫЙ СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ
ОБЩЕСТВЕННО ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның 8 июленнән бирле чыга. | №114 (7887) | 24 сентябрь, 1991 ел. СИШӘМБЕ | Бәясе 4 тиен.

Колхоз уңганнары алар

Алар тормышта да бергә, хезмәттә дә бергә. Камилә һәм Дания күптәнге дуслар, үзара аралашып эшлиләр. Озак еллардан бирле кышын колхозда төрле эшләр башкарган бу хатын-кызлар җәен чөгендер игүгә чыгалар. Быел да алар шул хезмәттә булдылар. Хәзер «Комбайн» колхозында чөгендер казыту бетсә дә, апайларга эш җитәрлек әле. Ә алар көннәр әйбәт торганда сөенә-сөенә эшлиләр, чөнки уңыш мул—гектарыннан 220 центнерлар вәгъдә итә.

Рәсемнәрдә: «Комбайн» колхозы чөгендерчеләре Дания Сәгыйрова һәм Камилә Нургалиева.

Ни чәчсәң, шуны урырсың

Халыкта бик рас әйтелгән мәкаль бар: ни чәчсәң, шуны урырсың, диләр. Чыннан да, сыйфатлы, әйбәт орлык яхшы уңышка китергән төп факторларның берсе булып санала. Шуңа акыллы белгеч, булдыклы хуҗалар орлык хәзерләү һәм саклауга җитди игътибар бирәләр, үзләрендә сыйфатлы орлык туплау өчен хуҗалык-ара алмашу үткәрәләр. Бу җәһәттән быел район хуҗалыкларында эш ничек тора? Шул сорауны ачыклау максатыннан, рейд бригадасы «Большевик» һәм Муса Җәлил исемендәге колхозларга юл тотты.

Узган язгы чәчүне «Большевик» колхозы 82 процент күләмендә I һәм II класслы орлык белән үткәрде, Муса Җәлил исемендәге колхозда I—II классы орлык 70 процент тәшкил итә иде.

Нәтиҗә түбәндәгечә: быел большевиклылар һәр гектардан 18,3 центнер уңыш алсалар, күршеләрендә ул 12,8 центнер тәшкил итте. Башка факторларны да күздән ычкындырмаган хәлдә, бу аермада орлыкның сыйфаты зур роль уйнавы беркемдә дә шик уятмыйдыр. Шуннан һәр ике хуҗалык та тиешле нәтиҗә ясагандыр дигән уй белән килдек орлык складлары белән танышырга. Тиешлесен әйтергә кирәк: һәр ике хуҗалык орлык әзерләүне урып-җыю белән параллель рәвештә алып барган, аны чистарту, саклауга кую инде тәмамланган. Һәр ике колхоз да сорт алмашу белән дә шөгыльләнми түгел: Кузнецов исемендәге колхоздан «Симбирка» сортлы бодай орлыгы алганнар. Большевиклылар Сарман районыннан 240 центнер «Казанский-84» элита орлык кайтарганнар, мусалылар «Заря»дан 242 центнер «Лос» сортлы солы, Аксубай районының «Мюд» совхозыннан «Соломе» сортлы арпа орлыгы алыштырганнар. Күзгә чәчүне дә һәр ике колхоз әйбәт сыйфатлы орлык белән үткәргәннәр. Әмма һәр ике хуҗалыкта да орлык саклауда кимчелекләр дә күзгә ташланмады диеп булмый.

Иң элек орлыкны тикшертергә бирү срокларының үтәлеше канәгатьсезлек тудыра. Узган ел 15 сентябрьгә «Большевик» колхозы чәчү өчен кирәкле орлыкның 81,5 процентын тикшертүгә ирешкән булса, быел әле ул 35 процент кына тәшкил итә. Нәрсә бу—үткән елгы күрсәткечләр белән тынычланып калумы? Муса Җәлил исемендәге колхозга бу яктан сүз әйтерлек түгел; алар 92 процент орлыкка тикшерү үткәрткәннәр. Әмма биредә икенче нәрсә борчый: орлыкның 28 проценты III классы, 25 е бөтенләй кондициясез. Соңгысы агрономия службасын тирән борчуга салырга һәм орлыкның сыйфатын яхшырту өчен кискен чаралар күрергә мәҗбүр итәргә тиеш булса да, Муса Җәлил исемендәге колхоз агрономы Гомәр Мәхмүтович Батдаловта андый эшлекле яну күрмәдек. Орлык саклау складында, дөрес, дымлылыгы югары солы һәм бодайны әледән-әле әйләндереп торалар. Әмма агроном өстәмә чистарту үткәреп, орлык сыйфатын күтәрергә вәгъдә бирергә уйламады да. Аның орлык саклагыч складлар, бүлемнәрне номерлап, этикеткалар элергә дә вакыты җитмәгән әле. Бу яктан «Большевик» колхозының II нче бригадасындагы орлык складын, төзүчеләр кулы тигән очракта (биредә склад ишекләре иске, түшәмнән су үтә), үрнәк итеп күрсәтергә була. Биредә бина агартылган, дезинфекцияләнгән, бүлемнәргә номерлар сугылган. Агроном Людвиг Викторович Казаковның орлык хуҗалыгын тәртиптә тотарга тырышуы күренә, шундый ук тәртипне I нче бригадада да булдыру зарур. Ә менә Людвиг Викторовичның орлыкны тикшерүгә соң бирүе генә урынлы канәгатьсезлек тудыра.

Инде килеп тагы бер нәрсә бар. Киләсе ел чәчүенә кадәр байтак вакыт бар, дип тынычланырга ярамый. Тупланган орлыкны сыйфатына зыян китермичә сакларга, кирәк очракта сорт алыштыруны дәвам итәргә, мөмкинлек булганда, өстәмә чистартып класслылыгын күтәрергә кирәк. Бу алдагы телгә алынган хуҗалыкларга гына түгел, бөтен колхоз-совхоз агрономия службаларына кагыла. Шул чакта гына без уңышка ныклы нигез булырдай орлык запасы туплауга ирешербез, шул чакта гына югары уңышка исәп тота алырбыз.

Рейд бригадасы члennары:

Ф. ГАЛИМОВ,
дәүләт орлык инспекциясе начальнигы.

С. ХӘЙРУЛЛИНА,
газета корреспонденты.

Материал газетага әзерләнгәндә, орлык инспекциясе безгә «Большевик» колхозының 100 процент орлыкны тикшерүгә тапшыруы турында хәбәр итте.

Ишетмәсәң — ишет!

Мордовия ССР Югары Советын тулы составы белән отставкага китәргә мәҗбүр итү—республика башкаласында үзган митингның таләбе менә шундый. Бу митингны «Демократическая Россия» хәрәкәтенең җирле оешмасы уздырды.

x x x

Мәскәүдә аракы, шикәр һәм тәмәкегә ирекле бәяләр кертеләчәк, дип белдерде Мәскәү шәһәре мэры Гавриил Попов. Ләкин әле хәзергә Россия хөкүмәтенең моңа ризалык биргәне юк. Шулай булса да, мэр ризалык булачак дигән ышаныч белдерә.

x x x

Югары Совет карары белән Калмык ССРда президент власте кертелде. Республиканың беренче президентын сайлау 19 октябрьга билгеләнде.

x x x

Мосторг башкаланың 13 кибетен аукционнан сатарга җыена. 25 сентябрьдә бу объектларның барлык җиһазы, милке «чүкеч сугып» сатылачак.

Уңышлары күркәм

«Агропромснаб» базасы. Коллектив үзенә җиткерелгән 8 айлык планны уңышлы үтәп килә. Бу чорда франкохуҗалык шарларында товар реализацияләү 103 процентка үтәлде. Бу—7 миллион 200 мең сум урынына 7 миллион 427 мең сум дигән сүз. Хуҗалык эче системасындагы йөк бушату планының үтәлеше аннан да сөенечлерәк—187 процент тәшкил итте. Бу чорда коллектив еллык табыш алу планын да 450 мең итеп арттырып үтәде.

Коллективның бу хезмәт уңышында стропальщик Николай Иванович Сотников, төягеч машинисты Анатолий Николаевич Аришин, авыл хуҗалыгы машиналары буенча склад мөдире Николай Евгеньевич Аланов кебек уңганнарның өлеше күп керде. Хисаплау үзәге операторлары Валентина Владимировна Галләмова һәм Халисә Вильданова хезмәте дә бары тик мактауга лаек.

М. ВЕДЕНИНА.

Газетаны— һәр йортка

Дөньядагы, илдәге хәлләрнең гел үзгәреп торган заманында вакытлы матбугат кешегә вакыйгалар, көндәлек яңалыклар белән гел хәбәрдар булырга зур ярдәм итә.

Шуңа күрә 1992 елга газета-журналларга язылу быелгы вакытлы матбугатка бәяләрнең «тешләшә» торган булуына карамастан, оешкан төстә башланып китте. Бу эшне тулысы белән диярлек безнең хат ташучыларыбыз башкара. Алар көндәлек хезмәтләренә өстәп, һәр йортта булып, газета-журналларга язып, квитанцияләрен тапшырып ук чыгалар. Бу уңайдан Минзәлия Шәһидуллина аеруча тырышлык күрсәтә. Ул бүгенгә 5700 сумлык газета-журналларга язу эше башкарды.

Әйтергә кирәк, быел аеруча район газетасын бик теләп һәм кызыксынып алдыралар. Аңа бездә хәзергә 182 данә язылдылар. Быел да бәясенең 6 сум 24 тиен булып калуы һәм эчтәлеге, бизәлеше дә яхшыра баруы белән, район газетасы киң катлам укучыларны җәлеп итә.

Р. ГАЛЕЕВА,
Яңа Иглай почта бүлекчәсе начальнигы.

Беренче поход

22 сентябрьдә яшь туристларның район станциясе каршында эшләп килүче түгәрәккә йөрүче укучылар Түбән Норлат авылы янындагы Татар урманына (халык телендә «Әрәмәлек» дип йөртелә) поход оештырдылар. Яңа уку елында беренче походка җәяүле туризм, туган якны өйрәнү, яшь хәбәрчеләр һәм совет каршында эшләп килүче башка түгәрәккә йөрүче балалар да катнашты. Балалар үзләре белән палаткалар алып барганнар иде. Аларны урнаштырып, ял итеп алдылар. Билгеле инде, пионер учагы кабызылды, анда үзләре белән алып килгән бәрәңгене көлгә күмеп пешерделәр. Станция методисты Галина Владимировна Суровцева, түгәрәк җитәкчесе Ринат Рәхимҗанович Рәхмәтуллин җитәкчелегендә төрле уеннар сештырылды. Футбол, волейбол ярышларында, йөгерү буенча кросста малайлар һәм кызлар да актив катнаштылар.

Р. ИБРАҺИМОВА.

Газетабызның бүгенге санының куш битләре халык табынына татлы ризык бирүчеләр һәм аларның матур эшләренә багышлана.

НУРЛАТ

Нәтиҗәсе авыр хезмәтнең—

ЗАВОД ЯШЬТӘШЛӘРЕ

Чыннан да шулай. Әйтерсең лә бирегә аларны бер дә китмәскә куйганнар. Ләкин дөнья үзгәрә, кешеләр дә картая, алмашка яшь кадрлар кирәк. Шикәр заводында эшләүчеләрнең күпчелеге исә бүген-иртәгә пенсиягә китәргә торалар. Күп еллар буена эш урынын бер дә алыштырмыйча хезмәт куючылар, әлбәттә, үз эшләренә күп мәртәбә җаваплырак карыйлар, аннан алар һәрбер машинаны, җайланманы биш бармаклары кебек яхшы беләләр. Андыйларны цех җитәкчеләренең дә җибәрәсе килми, тик... завод яшь буын кулына күчәргә тиеш. Бу хакыйкатьне һәммәсе яхшы белә. Шуның өчен дә шикәр заводы белән бергә хезмәт биографиясен башлап җибәрүче һәм бүген дә постларын ташламаучы эшчеләр—күпчелек яшьләрнең остазы.

Шикәр җитештерү җиңел түгел. Ул зур авырлык белән ясала. Иң беренче чөгендерне юу цехында юалар. Смена операторы Кирам Сәмигуллович Мотыйгуллин идарә щитын бер минутка да ташлап китми. Юкса чөгендерләр тыгылып, эшкә зыян килү ихтималы бар. Ләкин өзекләр шулай да булгалый. Андый чакта смена слесаре Константин Литта тиз арада килеп җитә, тиешле ярдәмне күрсәтә. Шунлыктан оператор үзенең слесареннан һәрчак канәгать. Юылган чөгендер шунда ук диффузиягә китми, аны автомат үлчәүләр үлчи. Аннары чимал бункердан тапатылып чыга. Бирегә инде җаваплылык шикәр заводында өч дистә елдан артык хезмәт куючы Василий Григорьевич Радюков өстендә.

—Тапалган чөгендерләрнең сыйфаты яхшы булса, —ди ул—шикәр дә әйбәт ясала.

Василий Григорьевичны тыңлавы кызыклы. Оператор зур диффузиягә төртеп күрсәтә:

—Транспортер буйлап баручы татлы тамырны күрәсезме? Тиздән ул диффузиягә төшә һәм 300 градус эсседә парлана. Аннары аның согы алына, ә калганы жомга китә.

Икенче бер оператор, Анатолий Ермолаевич Моисеев та диффузия цехында күп еллар эшли. Аның 35 еллык эш стажы бар.

Моисеев элек заводта эшләгән чорда диффузия цехында хезмәт шартлары күпкә авыр булган. Хәзер дә әле ул өлешчә генә автоматлаштырылган.

Машиналар тавышыннан пехта берни дә ишетелми. Җитмәсә, кайсы гына якка күз салма, үзеңне «упкын» өстендә басып торгандай хис итәсең. Биек-биек басмалардан меңгәндә башлар әйләнгәндәй була. Күңелдә ирексездән сорау туа: бу кадәрле катлаулы технологияне кем иҗат итте икән? Схемасы да үзенчәлекле заводның. «Өстән» «аска» йөгереп йөрергә кирәк. Нигә дисәң, һәммә аппарат бер-берсенә бәйле. Әйтик, транспортер чималны «өске» катка алып менә, аның кинәт икенче бер урында «аскы» катка төшүе ихтимал. Смена сатуратчысы Антонина Петровна Семенова да шикәр заводында өч дистә елдан артык эшли.

Анализ әйбәт күрсәтә. Сатуратчының да кәефе шәп.

Николай Тимофеевич Кириллов исә завод эчендәге суның температурасын билгеле бер дәрәҗәдә тота, артык суны парлый.

—Миңа,—ди ул, —10 процент брикс (коры әйберләр) кирә, ә пар станциясеннән 65 процент булып чыга. Шуның өстенә бөтен заводны пар белән тәэмин итәбез.

Николай Тимофеевичның да хезмәт биографиясенә сокланырлык. Заводта 1956 елдан бирле эшли һәм бүге дә үзенең эш урынында. Шундый эшчеләргә таянып тора да инде хәзерге шикәр заводы.

Цехтагы хатын-кызларның да күпчелеге 20—30 ел эшләүчеләр. Аппаратчы Ольга Павловна Кириллова, Николай Тимофеевич Кирилловның тормыш иптәше. Ул сироп пешерә. Әзер утфельне утфель болгаткычка җибәрә. Аны анда фуговать итәләр һәм аералар, шикәрне исә махсус казаннарда эретәләр,фильтр аша рафинадка озаталар. Рафинад аппараты аны пешерә. Яңадан ул утфель болгаткычка төшә, фуговать ителә, аннары инде әзер шикәр пачкага төрү өчен китә. Кириллова пешергән утфель башта фуговать ителә, шикәрне Гөлсем Исхаковна Вильданова, соңыннан Раиса Ивановна Чибидина пешерә.

Шикәр менә шундый озын юлны үткәч, безнең табыннарга менеп утыра. Кадерлик без аны, аңа да бит күпме кешенең маңгай тирләре тамган, күп көч куелган.

Г. РӘХИМОВА,
махсус корреспондентыбыз.

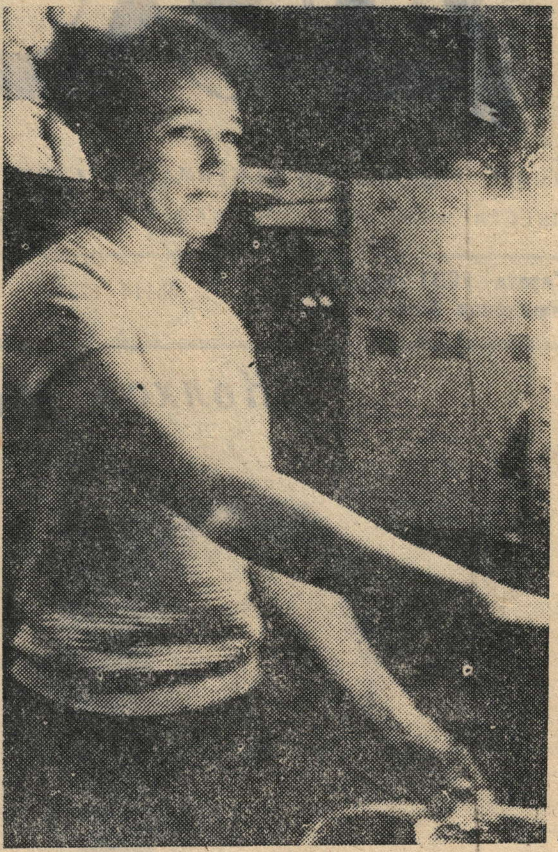

Татьянаны коллективта бик ярәталар. Хәер, яратмаслык та түгел шул. Бер яктан, аның җитезлегенә, эшлеклелегенә хәйран каласың. Әнә 1987 елда заводка эшкә рафинад цехында пакетлар төрүче булып килгән иде. Аннары фильтрлаучы, сатуратчы һөнәрләрен үзләштерде. 1989 ел сезонын утфель пешерү аппаратчысы булып башлады. Бу—заводта иң мөһим, иң төп һөнәрләрнең берсе булып санала. Эшләп чыгарылган шикәрнең сыйфаты нәкъ шуннан бәйле булганлыктан, әлеге хезмәт кешеләреннән зур төгәллек, осталык сорала. Татьяна Васильевна әлеге һөнәрне тиз арада бөтен камиллеге белән өйрәнеп җитте, хәзер үз осталыгын бик теләп яшьләргә өйрәтә. Шундый җаваплы эштә булса да Татьяна Васильевна производство ихтыяҗы нәтиҗәсендә туган теләсә нинди хезмәтне башкарудан да баш тартмый. Эшлекле, бик актив, шул ук вакытта тыйнак Татьяна Васильевнаны га җәеп киң күңелле, кешелекле булуы өчен дә үз күрәләр коллективта. Аның гаиләсендәге тәртип җылы атмосфера да һәркемне сокландыра.

Рәсемдә: аппаратчы Т. В. Краснова.

Шикәр ясау үлчәүдән башлана

Кристалдай ак шикәрне чәйгә салып эчкәндә, аның нинди катлаулы юл үтүе исегезгә дә кереп карамыйдыр әле, мөгаен. Ә бит бер карасаң, шул кечкенә генә шакмакка нихәтле хезмәт салынган.

Шикәр заводы эше «үлчәү»дән башлана дип әйтер идем. Чөгендерне бирегә кайдан гына китермәсеннәр, аны үлчәмичә кабул итмиләр.

Без сменалап эшлибез. Иртәнге сәгать алтыдан көндезге сәгать икегә хәтле һәм икедән унга кадәр.

Чөгендер кагат кырына Аксубай, Чирмешән районнарыннан да китерелә. Көненә 1200 әр машина кабул итәргә туры килә безгә. Һава шартлары яхшы торганда, машиналар да күп килә, эш тә көйле бара. Безгә шунысы кыйммәт—чөгендерне никадәрле тиз китерсәләр, шулкадәр тизрәк эшкәртергә керешәчәкбез. Мәгълүм ки, чималны никадәр тизрәк эшкәртсәң шулкадәр яхшы. Көннәр җылы торганда бу аеруча зарури, чөнки чөгендернең сыйфаты бозылу ихтимал. Завод коллективы моңа юл куймас өчен бар тырышлыгын куеп эшли.

В. АРТАМОНОВА.

Гомерлек юлдаш итте

Шикәр заводында Тамара Ивановна Дмитриева өч дистә елдан артык хезмәт куйды. Кеше гомеренең яртысы дигән сүз бу. Тамара Дмитриева шул гомер эчендә ниләр генә күрмәгәндер. Ләкин көчле рухлы, нык ихтыярлы хатын авырлыклар алдында каушап калмаган, сыкранмаган, күңеленә хуш килерлек яхшы һәм төшемле эш эзләп көннәрен үткәрмәгән. Аның кулларына карагач, чын эшче куллары менә шундый була дип уйлыйсың. Бүгенге көндә ул лаеклы ялда булса да заводны бөтенләйгә ташлап китмәде. Хәзер, үзенең бөтен гомерен шуңа багышлаган кешене аңлап була: ул аңсыз яши алмый.

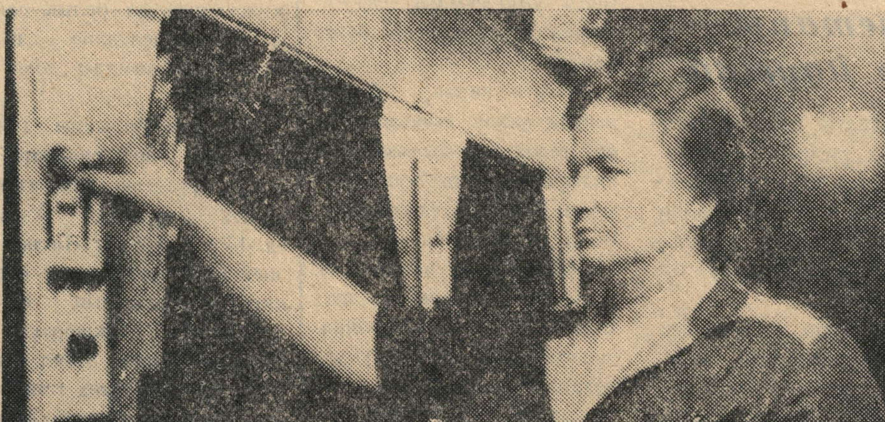

Тамара Ивановна күп еллар шикәр заводының җылылык-энергия станциясендә деаэраторда эшләде, суның чисталыгы өчен җавап бирде. Соңгы елларда аппаратчы. Ул утфель кайнату җайланмасына контрольлек итә. Шат күңелле булуы, намуслы һәм кирәк чагында ярдәмгә килергә әзер торганы өчен үзен коллективта да хөрмәт итәләр.

Рәсемдә: шикәр заводы аппаратчысы Тамара Ивановна Дмитриева.

Салават

ШӘФКАТЬ туташы профессиясен сайлавыма һич тә үкенмим. Биш еллык эш стажым бар. Ләкин шикәр заводы медпунктында күптән түгел генә эшлим әле. Шунысы мөһим, биредә эш миңа беренче көннән үк ошады. Пациентлар белән уртак телне тиз таптым. Масаеп әйтә дип уйламагыз, кайбер авырулар укол кадату өчен миңа гына дип атап киләләр. Кешеләрнең шундый ышанычын күргәч, тагы да тырышыбрак, яхшырак эшлисе килә. Медпунктыбыз тәүлек буена эшләгәнгә, эшчеләр тиешле ярдәмне үзвакытында алалар.

30 елдан артык шәфкать туташлары булып эшләүче Эльза Михайловна Трофимова һәм Елизавета Михайловна Стручковадан әле күп нәрсәгә өйрәнергә була. Алар турында нинди фидакарь кешеләр дип әйтер идем. Үз гомерләрендә кемнәргә генә беренче ярдәмне күрсәтмәгәннәр! Шуның өчен дә безнең медпункттагы өлкән яшьтәге бу шәфкать туташларын олысы һәм кечесе хөрмәт итә.

Пациентлар күбесенчә врач билгеләгән уколларны алалар. Төп эшебез—уколлардан тыш банкалар, горчичниклар кую, җәрәхәтләрне бәйләү һәм башкалар. Физиотерапия дәвалануын авырулар шикәр заводының сәламәтлек пунктында, массажны хуҗалыкара төзелеш оешмасы медпунктында алалар. Шимбә, якшәмбе көннәрендә сәламәтлек пункты эшләмәү сәбәпле, авыруларны аеруча күп кабул итәргә туры килә. Әгәр инде бик авыр хәлдәге авыру булса, без шунда ук ашыгыч ярдәм чакырабыз.

Авыруларны диспансер күзәтүенә алуга да җитди әһәмият бирәбез. Күптән түгел генә район үзәк больницасыннан флюорография килгән иде, шул сәбәпле эшчеләр арасында агитация эшләре алып бардык.

Цехларның да санитар торышын даими тикшереп торабыз. Эшчеләр ак халат, яулыктан, махсус эш киеменнән йөриләрме—без моны контрольдә тотабыз.

ак шикәргә зурысы хөрмәтнең

Бездән тормас

Шикәр комына кытлык заманында аның тәмен тагын да ныграк татыдык шикелле...Шуны исәпкә алып, агымдагы елда безнең завод элеккесеннән ун көнгә иртәрәк эшли башлады. Шунысы да мөһим, завод беренче көннәрдән үк чималны тулы куәткә эшкәртә. Моңа чөгендернең балчыксыз, чиста килеш һәм бернинди тоткарлыксыз килүе дә ярдәм итә.

Без норма буенча 1250 тонна чөгендер кисәргә тиеш булсак, хәзер инде аны 1500—1585 тоннага җиткердек.

Заводта эш өч сменалы. Әлбәттә, биредә хезмәт куюы җиңел түгел. Цехлар әле автоматлаштырыла гына башлаганга күрә, күп эшне кул көче белән башкарырга туры килә. Аннан югары квалификацияле эшчеләр, белгечләр җитешми.

Шул сәбәпле кайсы гына цехны алсаң да, андагы эшче кулларның шактый өлешен пенсия яшендәгеләр тәшкил итүен күрәсең. Әлбәттә, алар урынына алмашка яшьләр кирәк.

Заводта шикәр эшләүгә күпләрнең катнашы керә. Диффузия операторы Наил Фатыйхович Мурзин, сатуратчы Елизавета Порфирьевна Уламасова, выпарщиклар Николай Тимофеевич Кириллов, Камил Госманович Миннәхмәтов, Ольга Павловна Саватнеева, центрофугачы Тамара Ивановна Дмитриева, аппаратчы Тамара Ивановна Никитина, Людмила Ивановна Михеева, Валентина Александровна Миронова, Надежда Федоровна Самаркина, Ирина Ивановна Улаева, Ольга Егоровна Квашнина шундыйлардан. Алар үз эшләренә зур җаваплылык хисе һәм намус белән карыйлар.

Чимал әзерләүдә тоткарлык тумаса, калганы бездән тормас.

Р. БИКМУРЗИНА,
Норлат шикәр заводының баш технологы.

Безнең эш—чөгендернең сыйфатын, шикәрлелеген билгеләү. Ул черемәгәнме—шуны анализлыйбыз.

Лабораториядә татлы тамыр иң элек Брутто үлчәвендә үлчәнә һәм беренче үлчәүдә ярлык языла. Аннан чөгендер юыла, транспортер буйлап барганда чистартыла, ахырда инде Нетто үлчәвендә үлчәнә. Шунда чөгендерләрнең чисталыгы тикшерелә. Татлы тамыр иң соңыннан чүмечкә кереп тула, анда аркылыга тураклана һәм шикәрлелекне билгеләү өчен махсус линиягә озатыла.

Эшебез сменалы. Болай эшләве җиңел түгел. Ләкин берәү дә зарланмый. Арабызда бик әйбәт эшләүче лаборанткалар да бар. Шундыйлардан смена лаборанткалары Валентина Алексеевна Чугунованы, Гөлсинә Хәкимҗановна Демидованы, оператор Анатолий Леонидович Афанасьевны, чөгендер чистартучы Зинаида Гавриловна Федорованы әйтеп үтәр идем. Зинаида Гавриловна инде пенсиядә һәм аңа 72 яшь, шулай булса да ул үзенең яраткан эшеннән китми, җитезлеге, өлгерлеге белән хәтта яшьләрне дә уздыра. Биредә шулай ук ике смена. Анастасия Даниловна Ерешева, Кадрия Салиховна Сафина да зур тырышлык куеп эшлиләр.

Быел безгә Тамбов өлкәсенең Жердивск шикәр промышленносте техникумыннан практикага яшьләр—Наташа Матюшкина, Людмила Павлова, Наташа Калашникова да килделәр. Алар шулай ук үз хезмәтләренә җаваплылык хисе белән карыйлар.

Л. НОГМАНОВА.

Рәсемдә: Л. Е. Ногъманова.

Гөлсинә Хәкимҗановна Демидова чөгендер кабул итү пунктының чимал лабораториясендә лаборантка булып менә инде ничә дистә ел хезмәт куя. Шул дәвер эчендә ул үзен бары яхшы яктан гына танытып өлгерде, күпләргә үрнәк булды. Тырышлыгы, уңганлыгы өчен коллективта да хөрмәт итәләр үзен.

Рәсемдә: лаборантка Г. Х. Демидова.

Саннар һәм фактлар

1958 елда проект куәте тәүлегенә 1200 тонна чөгендер эшкәртерлек завод эксплуатациягә тапшырылган иде. Аның эшче куәте тәүлегенә 950 тонна чамасында булды.

x x x

1958 елдан бүгенге көнгә кадәр завод реконструкция үткәрмичә эшләде.

x x x

Ел саен оештыру-техник чараларны арттыра барып, бүгенге көнгә завод тәүлегенә 1800 тоннага кадәр шикәр чөгендере эшкәртүгә ирешә.

x x x

Хәзер заводның эшче куәте тәүлегенә 1,5 мең тонна тәшкил итә. Болар барысы да чөгендер эшкәртү сезонын шактый кыскартырга мөмкинлек тудырды. Шулай итеп шикәр чыгышын югалтулар кимеде.

x x x

Производствоны механикалаштыру һәм автоматлаштыру, алдынгы алымнарны киң кертү, технологияне камилләштерү исәбенә заводта эшчеләр саны 150кешегә кыскартылды.

күпере кебек матур

Ашханәнең санитар шартларын, ашамлык әйберләренең сакланышын да регуляр карыйбыз. Аерым очракларда шелтә ясарга туры килә. Әлбәттә, моннардан соң һәркем ул кимчелекне бетерергә тырыша.

Күкерт миченең эшләүэшләмәве дә безнең игътибарда.

Үзебезне борчыган мәсьәләләр дә бар.

Дарулар җитешмәү—зур проблема инде. Бигрәк тә новокаин, мамык, бинт кирәк. Моңарчы Әлмәт авылы фельдшерлык пунктында эшләгәнгә, үзләренә бик үк кирәк булмаган яки артып киткән даруларны сатып алып бирегә алып килергә тырышам. Шул рәвешчә төрле юллар белән бу кытлыктан чыгабыз алысы. Аннары шприц инәләре искергән безнең, алмашка табып булмый. Бер кат кулланыла торган шприцлар да аз, гадәттән тыш очраклар өчен генә тотабыз.

Күршебездә генә стоматология кабинеты бар иде. Анда теш врачы Азат Якубович Зыятдинов эшләде. Хәзер исә стоматология кабинетын шикәрчеләр поселогындагы сәламәтлек пунктына күчерделәр.Аның урынына фельдшер-акушерка килергә тиеш. Бу безнең өчен зур сөенеч. Фельдшер-акушер шикәрчеләр поселогында яшәүче һәм эшләүче хатын-кызларны күзәтүгә ала һәм аларга урында дәвалану мөмкинлеге туачак дигән сүз.

Эшләү дәверендә үзем өчен тагын бер яңалык ачтым. Замана авыруы стресс безнең завод эшчеләрен, белгечләрен дә читләтеп үтми икән. Мораль яктан бер-берене кимсетү нервларны какшатуга, күп кенә авырулар килеп чыгуга этәргеч була. Шуның өчен дә начальниклар, белгечләр, эшчеләр үзара килеп чыккан конфликтларны тыныч юл белән хәл итәргә тырышсыннар иде. Сәламәтлекне какшатудан кемгә файда?

Медпунктта эшне оста оештыра белүче, күп еллар лаеклы хезмәт куючы шәфкать туташы Лидия Ивановна Прокофьева бар. Аның турында бик таләпчән, шул ук вакытта авыруларны ярата дияр идем. Без аны хөрмәт иткәнгәме, күз карашыннан ук куркабыз. Лидия Ивановнаны еш кына врач урынында да күрергә туры килә. Махсус югары белемле булмаса да авыруга төптөгәл диагноз куя һәм дәвалау курсын билгели ала. Врач Зөлфә Мидхәтовна Әминова шикәрчеләр поселогының сәламәтлек пунктында эшләү дәверендә күп нәрсәгә Лидия Ивановна Прокофьевадан өйрәнгән. Якын дус та, киңәшче дә, карусыз кеше дә ул. Без, яшь шәфкать туташлары, әнә шундыйлардан үрнәк алабыз.

Үтеп йөрүчеләрнең күзенә чалынгандыр, шикәр заводының иске конторасы белән янәшә генә дүрт катлы яңа бина төзелеп килә. Бу да контора булачак. Менә шуның икенче катына медпунктны күчермәкче булалар. Анда кварц, УВЧ аппаратлары, ванналар, массаж белән дәвалау бүлекләре ачылачак. Әгәр мөмкинлек туса, гидромассажисткага укырга китәчәкмен. Бирегә укып кайткан белгечләр һичшиксез кирәк булачак.

Кызыл Хач җәмгыятенен донорлар көне үткәрүе турында да берничә сүз әйтеп үтәсе килә. Зур оешканлык белән үтте ул. Казаннан килгән бригада бездән канәгать калды. Халык күп килде, берәүне дә үгетләп йөрмәдек. Изге гражданлык бурычларын үтәүдә гуманлык күрсәткән бу кешеләрнең исем-фамилияләрен атап бетерү мөмкин түгел. Әмма кемнедер үлемнән саклап алып калганда, аларның һәркайсын аерым аерым искә төшерерләр.

Менә шулай эшлибез һәм яшибез. Һәрбер үткән көнем салават күпере кебек матур, нурлы, якты, истәлекле тоела.

Г. РӘХИМОВА,
Норлат шикәр заводы мед пунктының шәфкать туташы.

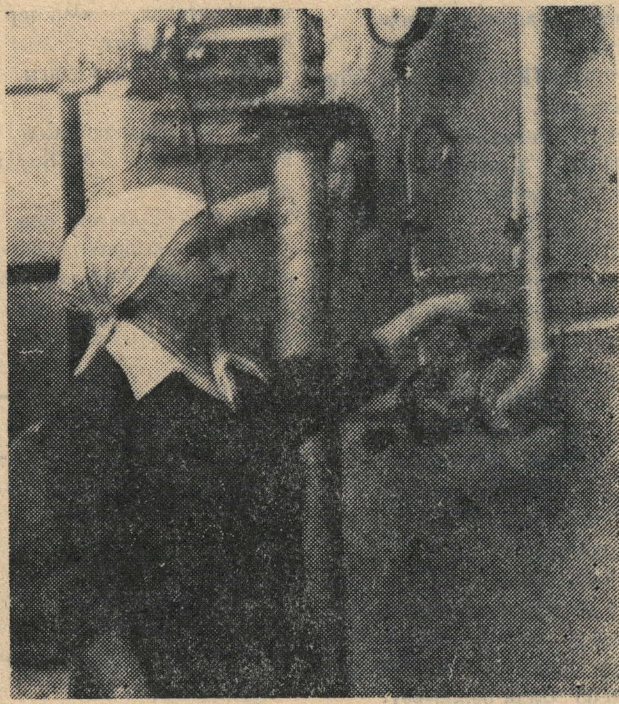

Һай, бу гомеркәйләр, аккан судай, уза да уза. Менә ул да инде олыгайды, аның белән бергә завод та картая. Ә бит Ольга Ивановна Саватнееваның да яшьлеге, энергиясе ташып торган чаклары бар иде. Җиң сызганып эшләп кенә калмады, үз һөнәренә күпме яшьләрне дә өйрәтте ул. Аның шәкертләре бүгенге көндә заводта байтак. Аны күрүгә еpraktан ук:

—Исәнмесез, Ольга Ивановна! —дип сәламлиләр.

Инде күпме кешеләр алышынды, күпме корылмалар үзгәрде, ә Ольга Ивановна тырыш хезмәт куюын дәвам итә. Шундый инде ул Саватнеева.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

СИШӘМБЕ
24 СЕНТЯБРЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

16.50 «Ералаш» киножурналы.
17.00 Док. фильм: «Генерал Власовка досье».
18.00 «Ялкын» журналында кунакта.
18.45 Реклама.
18.50 Киноплакат. «Сезгә газ килде».
19.00 Татарстан.
19.30 Актуаль әңгәмә. Тапшыруда ТССР авыл хуҗалыгы министры Ф. С. Сибагатуллин катнаша.
19.40 Әлли-бәлли-бәү.
19.55 «Яңа сезонны каршылап...» (Республикада яңа театр сезонын ачуга карата).

I ПРОГРАММА

15.00 ТЯХ.
15.15 Нәфис фильм: «Явым».
16.35 Док. фильм премьерасы: «Граф хәрабәләрендәге монологлар».
17.05 Күңелле клоуннар...
17.40 Чемпионнар белән бергә.
17.55 Балалар музыка клубы.
18.25 Куен дәфтәре.
18.30 ТЯХ.
18.55 Баскычлар.
19.30 Һәвәсләр дөньясы.
19.45 Шигърият минутлары.
19.50 Нәфис фильм премьерасы: «Марюс». 2 серия.
21.00 Информацион программа.
21.40 Док. фильм: «Иске танышларның гаилә хроникасы». 1 һәм 2 серияләр.
23.35 ТЯХ.
23.50 Музыкаль күрәзәлек.

II ПРОГРАММА

20.00 Хәбәрләр.
20.15 Тыныч йокы, нәниләр.
20.30 Док. фильм: «Сталин чире».
21.50 Баскетбол. СССР чемпионаты: ЦСКА—«Калев» (Таллин). 2 нче тайм.
22.25 КПСС тормышы һәм язмышы.
22.55 Реклама.
23.00 Хәбәрләр.
23.20 Теннис. Халыкара турнир.
23.35 Судагы музыка. 2 нче тапшыру.
00.35 Футбол. СССР—Венгрия җыелма командалары очраша. 2 нче тайм.

ЧӘРШӘМБЕ
25 СЕНТЯБРЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.15 Мультфильмнар.
17.45 Нәфис фильм: «Бәхет эзләүчеләр».
19.00 Татарстан.
19.30 Әлмәт: Халыкны социаль яклау. «Гарантияләр һәм кыенлыклар».
20.05 Әлли-бәлли-бәү.
20.20 Очрашулар. Шагыйрь Гәрәй Рәхим.
20.55 Үзбәк телевидение программасы. Мәликә Әхмәтова бии.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.05 Чемпионнар белән бергә.
9.20 Балалар музыка клубы.
9.50 Док. фильм: «Иске танышларның гаилә хроникасы». 1 һәм 2 серияләр.
11.30 Тверь җирендә биш көн.
12.00 ТЯХ.
12.10 Менеджерлар мәктәбе.
15.00 ТЯХ.
15.15 Нәфис фильм: «Диңгез эшчәннәре». 1 серия.
16.20 Концерт.
16.40 Балалар сәгате (инглиз теле дәресләре белән).
17.40 Куен дәфтәре.
17.45 Планета.
18.30 ТЯХ.
18.45 Мультфильм.
18.55 Футбол. Европа чемпионатының сайлау уены: СССР— Венгрия җыелма командалары.
21.00 Информацион программа.
21.40 Кинопанорама.
22.55 ТЯХ.
23.10 Д. Шостакович. 7 нче симфония.

II ПРОГРАММА

8.00 Иртәнге гимнастика.
8.20 Мультфильмнар.
8.45 Немец теле. 1 уку елы.
9.15 Күп белүчеләр өчен күнегү.
9.45 Немец теле. 2 уку елы.
10.15 Хайваннар дөньясында.
11.00 КПСС тормышы һәм язмышы.
11.30 Док. фильм: «Зубр аулау».
12.30 Ярославльнең «Скоромашина» ансамбле чыгыш ясый.
13.00 Нәфис фильм: «Кечкенә сеңел» 2 серия.
14.00 А. Петров. Симфоник фантазия. «Мастер һәм Маргарита».
14.40 Архангельскидагы музей-йорт.
15.25 Эрмаладан «Сан-Ремо»га кадәр... А. Билль җырлый.
21.00 Фил Донахью программасы: «Нәрсә көчлерәк: каләмме, Аятулламы?»
21.50 Бизәмичә.
23.20 Теннис. Халыкара турнир.
23.35 Изге рус җире. Вологдадагы очрашулар.
00.20 Гандбол. СССР чемпионаты. Ирләр. «Динамо (Әстерхан)—СКА (Минск).

ПӘНҖЕШӘМБЕ
26 СЕНТЯБРЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.20 «Идел киңлекләрендә» киножурналы.
17.40 «Бергәләп өйрәник» тапшыруына кушымта.
18.05 Сарман районы Җәлил поселогының «Сәйлән» вокаль-инструменталь ансамбле чыгышы.
18.40 Мәүлид бәйрәменнән репортаж.
19.00 Татарстан.
19.30 Тамашачылар соравына җаваплар. Депутат каналы. Кеше һәм экология.
20.10 Әлли-бәлли-бәү.
20.20 Казан телевидение фондыннан. Хикәяләр кичәсе. Язучы Габдрахман Минскийның 85 еллыгына карата.
20.45 Реклама.
20.50 Өлкәннәр өчен мультфильм.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.00 Балалар сәгате (инглиз теле дәресе белән).
10.00 Футбол. Европа чемпионатының сайлау уены: СССР—Венгрия җыелма командалары.
12.00 ТЯХ.
12.15 МВД хәбәрләре буенча.
12.30 Эшлекле курьер.
14.15 Телемикс.
15.00 ТЯХ.
15.15 Нәфис фильм: «Диңгез эшчәннәре». 2 серия
16.20 Мультфильм.
16.50 Биржа очучысы.
17.00 И. С. Бах. Бранденбург концерты.
17.10 Док. фильм: «Бабий Яр».
17.40 Куен дәфтәре.
17.45 Уналты яшькә кадәр һәм өлкәнрәк.
18.30 ТЯХ.
18.45 Дәрәҗә серләре.
19.00 МВД хәбәрләре буенча.
19.15 Нәфис фильм: «Мәри Деэрның һәлакәте». (АКШ).
21.00 Информацион программа.
21.40 Эфирда музыка. Тәнәфестә (22.40)—Телевизион яңалыклар хезмәте.
23.35 «Кайту». Сәнгать әсәрләре турында.

II ПРОГРАММА

8.00 Иртәнге гимнастика.
8.15 Испан теле. 1 уку елы.
8.45 Испан теле. 2 уку елы.
9.15 Яңа чынбарлык.
9.40 Рус мәдәнияте турында сөйләшүләр. 2 нче тапшыру.
10.30 Ритмлы гимнастика.
11.00 Бизәмичә.
12.10 Док. фильм: «Батырлар һәм сатлык җаннар».
13.35 Нәфис фильм: «Таулардагы кайтаваз». 1 серия.
14.40 «Дм. Журавлев укый» фильм-концерты.
15.15 Җырның дәвамы.
17.00 Мультфильм.
21.15 РСФСР Югары Советы сессиясендә.
21.55 Бишенче тәгәрмәч.
22.55 Реклама.
23.00 Хәбәрләр.
23.20 Теннис. Халыкара турнир.
23.35 Бишенче тәгәрмәч (дәвамы).
00.35 Баскетбол. СССР чемпионаты. Ирләр.

ҖОМГА
27 СЕНТЯБРЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

16.55 Э. Трескин бенефисы.
19.00 Татарстан.
19.30 «Җомга көн кич белән» альманахы.
20.15 Әлли-бәлли-бәү.
20.25 Зөһрә Сәхәбиева җырлый.
20.50 Телесеанс. Яшьләр программасы.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.00 Инновация.
9.15 Мультфильм.
9.35 Нәфис фильм: «Мәри Деэрның һәлакәте».
11.15 Уналты яшькә кадәр һәм өлкәнрәк.
12.00 ТЯХ.
15.15 Нәфис фильм: «Диңгез эшчәннәре». 3 серия.
16.25 Җиңүчеләр.
17.25 Док. фильм премьерасы: «Гасырлар умырткасы».
17.55 Биржа яңалыклары.
18.25 Куен дәфтәре.
18.30 ТЯХ.
18.45 Кеше һәм закон.
19.30 Иптәшем.
20.00 «ВиД» тәкъдим итә: «Могҗизалар кыры».
21.00 Информацион програма.
21.40 «ВиД» күрсәтә.. Тәнәфестә (23.00)—ТЯХ

II ПРОГРАММА

8.00 Иртәнге гимнастика.
8.20 Мультфильм.
8.30 Инглиз теле. 1 уку елы.
9.00 Дмитрий Шостакович фестивале.
9.35 Инглиз теле. «АКШ гаиләсе альбомы».
10.05 И. Саввинаның авторлык программасы.
11.00 К-2 тәкъдим итә. «Цензура өчен сыктау».
12.00 Безнең хәбәрчебездән.
12.15 А. Розенбаум җырлары.
13.00 Нәфис фильм: «Таулардагы кайтаваз». 2 серия.
14.10 Фильм-концерт. Иракл Андронников: Эстрадада беренче тапкыр».
21.25 Бәйсез аңлатма.
21.40 РСФСР Югары Советы сессиясендә.
22.25 Док. фильм: «Битлов, туктат!».
23.00 Хәбәрләр.
23.20 Теннис. Халыкара турнир.
23.35 Телевизион фильм премьерасы: «Ак карга».
00.35 Футбол. СССР чемпионаты. «Локомотив»—ЦСКА. 2 нче тайм.

Авыл хатын-кызлары фотоклубы

Кытайның Узяньси провинциясе Шангао уездының 38 хатын-кызы үзләренә әнә шундый кызыклы берләшмә формасы сайлап алдылар. Фотография белән мавыгу алар өчен гомуми эш кенә түгел, бәлки аралашу средствосына да әверелде. Соңгы 3 елда аларның 40 эше газеталарда басылды, күргәзмәләрдә, шул исәптән Пекинда да билгеләп үтелде.

Шангао уездының культура тормышында, башка авыл районнарындагы кебек, зур үзгәрешләр булды. Хәзерге заман яшьләрен инде вакыт үткәрү генә кызыксындырмый. Авылда яшәүче яшь буын үзенең буш вакытын кызыклы итеп үткәрергә тырыша. Бүген ил буенча авыл җирләрендә яшьләрне берләштерә торган төрле клублар, түгәрәкләр саны беркемне дә гаҗәпләндерми.

Рәсемдә: фотога төшерү бара.

Синхуа—ТАСС фотосы.

КӨЛЕШЕП АЛЫЙК

Ике сатучы сөйләшә.

—Үзгәртәбез дә үзгәртәбез, диләр. Үлчәүдән башласыннар иде. Көзгеле итеп чыгарсалар, хатын-кыз күзен чекерәйтеп шуның угына карамас, көзгегә карар иде,—ди берсе.

x x x

Йомыш белән килгән Сәйфетдин агай өченче сәгать колхоз рәисенең телефоннан сөйләшеп беткәнен көтә. Ул арада рәиснең бaҗасы Дәүләт нәрсәдер яздырып алып чыгып та китә. Бераздан идарә алдына әрҗәсенә «Ашлыкны—дәүләткә!» дигән язулы машина килеп туктый.

—Тагын Дәүләткә...Сәйфетдинне исәпкә алучы да юк,—ди агай, җилкәсен кашып.

БЕЛДЕРҮЛӘР

Норлат станциясенең 10 нчы НГЧсы слесарь-сантехникларны, электрикларны, мич чыгаручыларны, сылаучы-буяучыларны ашыгыч рәвештә эшкә чакыра. Айлык хезмәт хакы 300—350 сум тәшкил итә.

x x x

Ягу сезоны башлану белән чистартылган су җитешмәү сәбәпле краннарга чистартылмаган су да биреләчәк. Норлат-Октябрь МППсы эчү өчен суны тик кайнатып кына файдаланырга киңәш бирә.

x x x

РСФСР саклык банкының 4676 номерлы Октябрь бүлекчәсе шәһәр саклык банкында вкладлары булган кешеләрнең кабат исләренә төшерә: 1991 ел тәмамланганчы саклык банкының операция бүлегенә саклык кенәгәләрегезне тикшерергә алып килегез. Бу тик сезнең файдага гына булачак.

Мөхәррир урынбасары Р. З. АЙЗАТУЛЛИН.

Учредитель: халык депутатларының Октябрь район Советы.

Газетада язмалары басылган авторларның фикерләре бу әле редакция фикере дигән сүз түгел.

РЕДАКЦИЯНЕҢ АДРЕСЫ: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: мөхәррир—2—12—14, 2—22—81, мөхәррир урынбасары—2—10—44, рус теленә һәм чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир урынбасарлары —2—15—63, социаль-экономика бүлеге—2—22—51, җаваплы секретарь—2—14—16, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Нурзия ФӘСХЕТДИНОВА җыйды. Римма ГАНИЕВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор Зөлфия ВӘЛИЕВА.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.
Нәшрият, полиграфия һәм китап сәүдәсе буенча ТССР Дәүләт комитетының Октябрьның 50 еллыгы исемендәге Норлат-Октябрь типографиясе.
Күләме—1 басма табак. Заказ 114. Тираж 3415.